

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

Warszawa, 02.12.2025r.

UNITED STATES COMMISSION ON INTERNATIONAL RELIGIOUS FREEDOM

Zwracamy się do Wysokiej Komisji z informacją o naruszeniach prawa do nauczania religii w placówkach oświatowych, wolności religijnej oraz zakazu dyskryminacji ze względu na wyznawany światopogląd w Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister Edukacji Narodowej podjął w 2024 r. pracę nad zmianami zasad nauczania religii w placówkach oświatowych, których celem było stworzenie normatywnych podstaw organizacji nauczania religii w grupach międzyoddziałowych i międzyklasowych obejmujących uczniów z różnego poziomu nauczania. W ich efekcie powstał projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, który został poddany konsultacjom zainteresowanych Kościołów i związków wyznaniowych, funkcjonujących na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. W toku prowadzonych konsultacji przedstawiciele Kościołów i związków wyznaniowych wskazywali, iż wprowadzenie możliwości łączenia nauczania religii w grupach międzyklasowych i międzyoddziałowych uniemożliwi realizację obowiązującej podstawy programowej. Trudno by w sali gdzie znajdują się dzieci z różnych klas, na różnym poziomie edukacji, móc nauczać równolegle co najmniej dwóch lub więcej programów nauczania. Podczas konsultacji podkreślano, iż skutkiem wprowadzanych przepisów będzie uniemożliwienie realizacji założonego programu w łączonych grupach międzyklasowych oraz obniżona efektywność i jakość nauczania w dużych liczebnie i zróżnicowanych wiekowo grupach. Wskazywano także, że możliwość łączenia nauczania religii w różnych klasach i na różnych poziomach, jest sprzeczna z prawem dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju oraz obowiązkiem dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów. Analogiczne argumenty podnosił Rzecznik Praw Obywatelskich, który w toku konsultacji podnosił, iż dzieci będące w różnym wieku znajdują się na innym poziomie rozwojowym, mają różne potrzeby i inne problemy, zatem wykonywanie zadań przez katechetów może napotykać duże trudności. Proponowane rozwiązanie - zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich - jest wątpliwe

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

z punktu widzenia dzieci i młodzieży, które mają prawo do wychowania i opieki odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju. Zaproponowane rozwiązanie może doprowadzić do sytuacji, w której nauczanie religii będzie się dokonywać w grupach każdego roku na nowo komponowanych, z nieznanymi uczniami z innych klas i oddziałów oraz w warunkach niedostatecznego uporządkowania nauczanych treści. Ponadto termin wprowadzenia zmian (na kilka tygodni przed rozpoczęciem roku szkolnego) uniemożliwia przygotowanie programów nauczania i podręczników adekwatnych do tego typu eksperymentu edukacyjnego, nieznanego dotychczas w polskim systemie oświaty. Pomimo tak wielu krytycznych opinii, Minister Edukacji Narodowej podpisał 26 lipca 2024 r. rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, które swoim zakresem obowiązywania objęło już rok szkolny 2024/25, rozpoczęty 1 września 2024 r.

27 sierpnia 2024 r. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego złożyła do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją RP rozporządzenia ministra edukacji z dnia 26 lipca 2024 r. W swoim wniosku zarzuciła ona m.in.: niezgodność z polską ustawą zasadniczą przez to, że tworzy podstawy do organizowania nauki religii w sposób naruszający prawo rodziców do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniami w sposób uwzględniający stopień dojrzałości dziecka, oraz prawa dzieci i młodzieży do kształcenia się oraz do wychowania i opieki odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju, przez stworzenie normatywnych podstaw organizacji nauczania religii w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych obejmujących uczniów z różnego poziomu nauczania, czyli w sposób uniemożliwiający dostosowanie treści, metod i organizacji jej nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie o sygn. akt U 10/24 orzekł niezgodność z Konstytucją RP przedmiotowego rozporządzenia ministra edukacji w całości. W uzasadnieniu wyroku Trybunał Konstytucyjny podzielił w całości zarzuty, jakie w swoim wniosku przedłożył Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Mimo wydanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie jest on respektowany przez państwo polskie, co prowadzi do utrwalenia stanu naruszenia prawa w zakresie respektowania wykonywania prawa do wolności sumienia i wyznania oraz zakazu dyskryminacji ze względu na religię.

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

Wskazane wyżej przepisy mają również charakter dyskryminacyjny w stosunku do nauczycieli religii w placówkach oświatowych. Możliwość powstania łączonych grup uczniów z różnych poziomów edukacji szkolnej, w sposób oczywisty doprowadzi do redukcji zatrudnienia w tej grupie zawodowej. Nauczyciele religii spełniają wszelkie wymagania, jakie nakłada polskie prawo, by zostać dopuszczonym do nauczania w przedszkolach i szkołach. Każdy z nich podnosi dodatkowo swoje kwalifikacje zawodowe biorąc udział choćby w szkoleniach, czy podejmując studia podyplomowe. Możliwość łączenia różnych poziomów nauczania dotyczy tymczasem wyłącznie religii i etyki; nie ma prawnego sposobu, by łączyć w takie grupy nauczanie innych przedmiotów, w tym również nieobowiązkowej edukacji zdrowotnej. Projektowane przepisy doprowadzą do zwolnień nauczycieli religii, którzy nie otrzymali żadnych propozycji by móc przekwalifikować się do nauczania innych przedmiotów. Nawet gdyby się one pojawiły, od chwili wejścia w życie rozporządzenia ministra edukacji nie było możliwości czasowych, by nauczyciele religii bądź etyki mogli poszerzyć swoje kwalifikacje, by nie stracić zatrudnienia. Jest to działanie dyskryminujące nauczycieli religii ze względu na wyznawaną religię, bowiem działania minister edukacji nie dotknęły w takim zakresie kadry nauczającej innych przedmiotów. Rzecznik Praw Obywatelskich podzielił zastrzeżenia co do projektowanych zmian w kontekście ochrony konstytucyjnego prawa do nauki i ochrony praw pracowniczych w swoim stanowisku skierowanym do ministra edukacji z dnia 10 czerwca 2024 r.

Przy okazji prac nad zmianami zasad nauczania religii w placówkach oświatowych doszło do naruszenia obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej porządku prawnego. Art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty określa tryb wydania rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu „Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań, o których mowa w ust. 1”. Minister edukacji nie otrzymał od prawodawcy upoważnienia do samodzielnego działania ukierunkowanego na realizację zobowiązania określonego w dyspozycji normy prawnej zakodowanej w art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Istotnym ograniczeniem swobody działania ministra edukacji jest wymóg działania

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

„w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych”. Ta jednoznacznie określona okoliczność działania ministra edukacji „w porozumieniu” ze wskazanymi w art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty podmiotami, stanowi warunek sine qua non prawidłowości trybu wydania rozporządzenia. Ratio legis wymogu, aby minister edukacji działał w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych podczas określania, w drodze rozporządzenia, warunków i sposobów organizowania przez szkoły nauczania religii, jest respektowanie konstytucyjnej zasady współdziałania państwa z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi dla dobra człowieka i dobra wspólnego (zob. art. 25 ust. 3 Konstytucji RP). Żaden z uprawnionych Kościołów i związków wyznaniowych nie wyraził zgody na zaprojektowane przez ministra edukacji rozwiązania, umożliwiające łączenie uczniów w grupy międzyoddziałowe i międzyklasowe, a pomimo tego Minister Edukacji Narodowej wydał wskazane rozporządzenie.

Kolejnym działaniem Ministra Edukacji Narodowej było ograniczenie liczby godzin nauczania religii w placówkach oświatowych z 2 do 1 godziny tygodniowo. W dotychczasowym modelu zarówno religia Kościołów i związków wyznaniowych, jak i etyka była nauczania w wymiarze 2 godzin tygodniowo w placówkach oświatowych stopnia podstawowego i średniego. Wymiar ten może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Z kolei tygodniowy wymiar godzin lekcji etyki ustala dyrektor szkoły. Wymiar ten musi wynosić co najmniej jedną godzinę, lecz godzin może być więcej; szkoła ma w tym zakresie swobodę. W toku prac resortu edukacji powstał projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, który został poddany konsultacjom zainteresowanych Kościołów i związków wyznaniowych, funkcjonujących na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. W toku prowadzonych konsultacji przedstawiciele Kościołów i związków wyznaniowych wskazywali, iż zmniejszenie liczby godzin lekcji religii wymaga zgody tychże Kościołów i związków wyznaniowych, co określa art. 12 ustawy o systemie oświaty oraz ugruntowana długoletnia praktyka wykonywania tego przepisu. Podkreślano zbyt krótki okres vacatio legis, bowiem projektowana zmiana miała stać się obowiązującym prawem już od 1 września 2025 r., co dotknie liczną grupę nauczycieli tego przedmiotu, którzy nie będą mieli

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

wystarczającego czasu do uzyskania nowych kwalifikacji zawodowych. Jak wskazano w projekcie rozporządzenia, spośród 30 431 nauczycieli religii i etyki 9400 etatów w 2025 r., a maksymalnie 11 100 etatów, dla nauczycieli religii zostanie zlikwidowane. Oznacza to zwolnienie nawet 1/3 nauczycieli religii w wyniku zmian wprowadzanych w projekcie – akcie podustawowym, który nie podlega rozbudowanemu mechanizmowi zmian legislacyjnych charakterystycznemu dla nowelizacji ustawowych wymuszającemu namysł nad zmianami, zgodę większości reprezentantów Narodu zasiadających w parlamencie, a pośrednio także akceptację społeczną. Kolejną kwestią na którą zwracano uwagę w toku konsultacji projektu rozporządzenia, był obowiązek umiejscowienia w planie lekcji godzin religii oraz etyki przed obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi danego dnia albo po tych zajęciach. Projektowane zmiany mają zatem na celu umożliwienie szkołom takiej organizacji lekcji religii lub etyki, by nie tworzyć tzw. okienek tym osobom, które nie życzą sobie edukacji w zakresie wartości wyznawanych przez większość społeczeństwa. Wprowadzenie obowiązku organizowania religii lub etyki przed lub po obowiązkowych lekcjach może natomiast spowodować, że zdecydowanie większa część uczniów chcących uczęszczać na te zajęcia, będzie miała wymuszone godzinne lub nawet kilkugodzinne okienka pomiędzy zajęciami religii lub etyki, które będą odbywały się we wczesnych godzinach porannych lub późnych popołudniowych, a obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi danego dnia. Sytuacja taka może mieć miejsce szczególnie w przypadku łączenia w grupy międzyoddziałowe lub międzyklasowe uczniów różnych klas lub oddziałów, w których lekcje rozpoczynają się i kończą o różnej porze. Projekt nie przewiduje bowiem, że organizowanie zajęć religii lub etyki miałyby się odbywać bezpośrednio przed oraz bezpośrednio po obowiązkowych zajęciach. Ponadto projektodawca nie wziął pod uwagę praktyki odwoływania pierwszych lub ostatnich lekcji, w sytuacji nieobecności nauczyciela i braku możliwości jego zastępstwa przez osobę, która mogłaby poprowadzić zajęcia z danego przedmiotu. W takiej sytuacji uczniowie uczęszczający na zajęcia z religii lub etyki mieliby dodatkowe okienka spowodowane bezpośrednio projektowaną regulacją. Oznacza to, że przedmiotowa zmiana doprowadzi do być może mniejszej ilości okienek dla uczniów unikających zajęć odnoszących się do uniwersalnych wartości, a doprowadzi do zwiększania ilości okienek uczniów pragnących poszerzać swą wiedzę w omawianym obszarze. Prowadzi to zatem do pogorszenia sytuacji znacznie większej liczby uczniów niż tej, której sytuacja się pod pewnym

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

tylko, a nie całościowym, względem polepszy (w myśl argumentacji projektodawcy) i jest jaskrawym przejawem dyskryminacji grupy uczniów wyodrębnionej według kryterium wyboru dobrowolnych zajęć z religii lub etyki. Ułożenie w planie lekcji religii lub etyki przed albo po zajęciach obowiązkowych w zestawieniu z możliwością łączenia oddziałów lub klas doprowadzi do dyskryminacji uczniów ambitniejszych, którzy chcą brać udział w tychże dodatkowych lekcjach (w tym także obu tych przedmiotów). Zajęcia te bowiem nie będą już dostosowane do planu lekcji konkretnego oddziału, lecz odbywać się będą wcześniej rano lub późnym popołudniem – niezależnie od godzin rozpoczęcia i zakończenia zajęć poszczególnych oddziałów. W efekcie doprowadzi to do konieczności oczekiwania po zakończonej lekcji religii na rozpoczęcie pozostałych zajęć lub pozostawiania w placówce oświatowej po zakończeniu zajęć w oczekiwaniu na katechezę, co nierzadko może trwać przez więcej niż jedną godzinę lekcyjną. Zrodzi to także negatywne skutki ekonomiczne dla szkół, bowiem szkoła ma obowiązek zapewnić opiekę uczniom, którzy oczekują na rozpoczęcie lekcji religii lub etyki, a przez to także pokryć koszty tego obowiązku, w tym np. wynagrodzeń pracowników szkoły. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest wszakże zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w szkole, a nie tylko podczas prowadzonych z udziałem ucznia zajęć.

Wolność sumienia i religii jest nie tylko wolnością człowieka o charakterze osobistym, lecz także zasadą ustrojową – co zwiększa wagę tej regulacji. Wolność sumienia i religii uznawana jest nie tylko za fundamentalną wolność jednostki, lecz także za element konieczny demokratycznego państwa prawnego. Omawiana wolność zakotwiczona jest w przyrodzonej godności osoby ludzkiej wyrażającej się także w przynależnym jedynie człowiekowi poszukiwaniu i przeżywaniu wartości transcendentnych. Konsekwencją przyjętej i wyznawanej religii lub światopoglądu jest postępowanie zgodnie z normami, jakie one wyznaczają nie tylko względem siebie samego, lecz w stosunku do innych osób i całej społeczności. Ujawnia się tutaj publiczny aspekt wolności sumienia i religii, która to wolność obejmuje także możliwość podejmowania działań publicznych, na przykład w sferze manifestowania swojej wiary poprzez nauczanie i bycie uczniem w szkole. Sąd Najwyższy wskazał, że „przyjęcie pewnego światopoglądu, na który składa się wyznawanie określonej religii albo jej odrzucenie oraz udział w czynnościach, które ten wybór manifestują, ma znaczenie dla poczucia tożsamości każdego człowieka, dla poczucia spójności między wartościami,

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

które wyznaje, i tymi, którym odpowiadają jego zachowania” (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2013 r., sygn. II CSK 1/13). Ujawnia się w tym kontekście prawo rodziców do wychowania dzieci w zgodzie ze swoimi przekonaniem oraz do zapewnienia dzieciom edukacji w obszarze religijnym zgodnym z przekonaniem rodziców i dzieci – także w celu zapewnienia spójności wychowania w sferze wartości obecnych w wychowaniu domowym i szkolnym. Faktyczne utrudnianie uczęszczania na dobrowolne zajęcia z religii lub etyki stanowi zatem nie tylko naruszenie konstytucyjnego prawa do nauki, lecz w przypadku zajęć z religii również wolności religii przejawiającej się między innymi w wolności jej nauczania jako przedmiotu szkolnego. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, „nauczanie religii jest, w świetle standardów współczesnego państwa demokratycznego, jednym z elementów wolności wyznania, określanej niekiedy jako wolność religii, stanowiącej jeden z istotnych przejawów idei wolności jednostki w społeczeństwie demokratycznym, będącej fundamentalną zasadą społeczeństwa demokratycznego” (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt U 10/07). Utrudnianie uczęszczania uczniom na religię lub etykę narusza zatem również zasadę demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP. Godzi ono także we wspomniane już prawo rodziców do wychowania dzieci według własnych przekonań (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP), w tym w sferze nauczania i wychowania moralnego i religijnego. Kolejnym podnoszonym zarzutem jest fakt, iż wejście w życie przedmiotowych przepisów oznacza również dyskryminację uczniów chcących uczęszczać na religię lub etykę oraz rodziców chcących zapewnić swoim dzieciom edukację obejmującą wyznawany przez nich system wartości. Tymczasem zgodnie z art. 32 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne (ust. 1). Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (ust. 2). W uzasadnieniu projektu wskazano co prawda, że umieszczanie lekcji religii lub etyki przed lub po obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi danego dnia uzasadnione jest nieobowiązkowym charakterem tych zajęć. Należy jednak zauważyć, że religia i etyka nie są jedynymi dobrowolnymi zajęciami edukacyjnymi, ale tylko w stosunku do nich sformułowany został obowiązek określonej ekspozycji w rozkładzie zajęć. Nie można zatem dać wiary argumentacji projektodawcy – szczególnie w świetle całokształtu jego działań i wcześniejszych nowelizacji rozporządzenia. Przypomnieć przy tym należy

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

o konstytucyjnej zasadzie bezstronności władz publicznych w sprawach przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych (art. 25 ust. 2 Konstytucji RP), która uniemożliwia zwalczanie zjawiska religijności i wprowadzanie światopoglądu ateistycznego (nazywanego w PRL-u „światopoglądem naukowym”). Szywny nakaz umieszczania lekcji religii przed lub po obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, w dodatku z możliwością wystąpienia tzw. okienek pomiędzy nimi, budzi także uzasadnione wątpliwości pod względem zgodności z art. 12 ust. 1 Konkordatu, zgodnie z którym naukę religii organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych.

Projektowane rozwiązanie jest również nieprzewidzianą ustawą ograniczeniem kompetencji dyrektora szkoły do ułożenia tygodniowego rozkładu zajęć w sposób optymalny dla danej społeczności szkolnej przy uwzględnieniu między innymi liczby uczniów uczęszczających na religię i etykę czy dostępności nauczycieli i niekiedy łączenia przez nich etatów w różnych szkołach. Dyrektor szkoły jako kierownik placówki oświatowej powinien mieć najlepszą wiedzę o tym, co pod względem organizacyjnym będzie najwłaściwsze, wyważając zarówno interesy uczniów, ich rodziców (dowożących oraz odbierających dzieci ze szkoły), jak również nauczycieli. Projektodawca chce natomiast odgórnie narzucić rozwiązania, które w wielu szkołach mogą okazać się niepraktyczne i uciążliwe dla wyżej wymienionych grup. Rozwiązania te powinny pozostać, tak jak do tej pory, w kompetencji dyrektora szkoły, współpracującego w wykonywaniu swoich zadań z radą szkoły, radą pedagogiczną, rodzicami i samorządem uczniowskim. W przypadku szkół katolickich nakaz umieszczania lekcji religii we wczesnych godzinach porannych lub późnych popołudniowych, świadczący o traktowaniu tych zajęć jako przedmiotu „drugiej kategorii” godzi dodatkowo w tożsamość i katolicki charakter placówki. Ponadto ograniczenie kompetencji i swobody lokalnej społeczności szkolnej w zakresie ustalania tygodniowego rozkładu zajęć należy uznać za niezgodne z wynikającą z preambuły Konstytucji RP zasadą pomocniczości, w myśl której „państwo nie powinno wykonywać zadań, które mogą być wykonywane w sposób bardziej efektywny przez mniejsze wspólnoty obywateli”.

Pomimo wskazanych wyżej uwag, minister edukacji narodowej wydał w dniu 17 stycznia 2025 r. rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, zmniejszające liczbę godzin religii do

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

1 tygodniowo oraz nakazując umieszczanie religii lub etyki przed albo po zajęciach obowiązkowych. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1 września 2025 r. Jednocześnie należy podkreślić, iż Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 3 lipca 2025 r. uznał wskazane wyżej rozporządzenie za niezgodne z Konstytucją RP. Najważniejszym argumentem, na który powołał się Trybunał, było (po raz kolejny) naruszenie ustawowego trybu wydania rozporządzenia. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, minister właściwy do spraw oświaty jest zobowiązany do działania „w porozumieniu z przedstawicielami Kościołów i innych związków wyznaniowych” przy określaniu warunków i sposobu organizowania nauki religii. Trybunał podkreślił w ustnych motywach rozstrzygnięcia, że Minister Edukacji „arbitralnie ukształtował treść zaskarżonego rozporządzenia”, całkowicie pomijając merytoryczne stanowiska zainteresowanych przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych. Nie chodziło przy tym o zwykłe konsultacje, ale o prawny obowiązek osiągnięcia porozumienia. Trybunał zwrócił uwagę, że Minister Edukacji „nie zrealizował obowiązku współdziałania w porozumieniu, ignorując zgłoszone przez przedstawicieli kościołów wątpliwości”. Oznacza to, że strona kościelna nie tylko nie została należycie poinformowana o planowanych zmianach, ale także jej zastrzeżenia zostały całkowicie zignorowane. Zdaniem Trybunału, nakaz umieszczania lekcji religii przed lub po obowiązkowych zajęciach edukacyjnych oraz ograniczenie liczby lekcji religii stanowi istotną zmianę warunków i sposobu organizowania nauki religii przez publiczne przedszkola i szkoły podstawowe. Przeprowadzenie tego rodzaju zmian wymaga porozumienia władz państwowych „z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych”, co w wyniku wprost z art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Porozumienie to nie może być przy tym rozumiane jako możliwość zajęcia niewiążącego stanowiska przez przedstawicieli kościołów i innych związków wyznaniowych, ale wymaga osiągnięcia konsensusu pomiędzy zainteresowanymi stronami. Wykluczone zatem będzie oparcie zmian w prawie jedynie na zapoznaniu się z opinią strony kościelnej. Przy okazji prac nad zmianami zasad nauczania religii w placówkach oświatowych doszło do naruszenia obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej porządku prawnego. Art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty określa tryb wydania rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu „Minister

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

„Poznać prawdę, a prawda was wyzwoli” J 8, 32

właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań, o których mowa w ust. 1”. Minister edukacji nie otrzymał od prawodawcy upoważnienia do samodzielnego działania ukierunkowanego na realizację zobowiązania określonego w dyspozycji normy prawnej zakodowanej w art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Istotnym ograniczeniem swobody działania ministra edukacji jest wymóg działania „w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych”. Ta jednoznacznie określona okoliczność działania ministra edukacji „w porozumieniu” ze wskazanymi w art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty podmiotami, stanowi warunek sine qua non prawidłowości trybu wydania rozporządzenia. Ratio legis wymogu, aby minister edukacji działał w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych podczas określania, w drodze rozporządzenia, warunków i sposobów organizowania przez szkoły nauczania religii, jest respektowanie konstytucyjnej zasady współdziałania państwa z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi dla dobra człowieka i dobra wspólnego (zob. art. 25 ust. 3 Konstytucji RP). Żaden z uprawnionych Kościołów i związków wyznaniowych nie wyraził zgody na zaprojektowane przez ministra edukacji rozwiązania, umożliwiające zmniejszenie liczby godzin nauczania religii oraz jej umieszczanie przed lub po obowiązkowych przedmiotach.

Oba rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej stały się przedmiotem wniosku do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu – trwa oczekiwanie na wyznaczenie daty posiedzenia Trybunału.

Z wyrazami szacunku w imieniu Zarządu i Stowarzyszenia Katechetów Świeckich
Piotr Janowicz, przewodniczący SKŚ

Stowarzyszenie Katechetów Świeckich

Adres: 01 – 990 Warszawa, ul. Książąt Mazowieckich 5/6 **E-mail:** kontakt@katecheci.org **Strona www:** katecheci.org

KRS: 0001084394 **NIP:** 1182277735 **REGON:** 527570003400000

Przewodniczący: Piotr Janowicz

Zarząd: Dorota Chmielewska, Dariusz Kwiecień, Grzegorz Murawski, Tomasz Poćwiardowski